

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-548-8-21>

YOUTH ARGO IN THE PERIOD BEFORE THE XIX CENTURY

МОЛОДІЖНЕ АРГО В ПЕРІОД ДО XIX СТ.

Rudenko M. Yu.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of linguistics and European languages
Horlivka Institute of Foreign Languages
SHEI "Donbas State Pedagogical
University"
Bahmut, Donetsk region, Ukraine*

Руденко М. Ю.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри мовознавства
та європейських мов
Горлівський інститут іноземних мов
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»
м. Бахмут, Донецька область,
Україна*

До питання вивчення молодіжної мови звертається багато авторів, але вони переважно зосереджуються на сучасності. Ми розглядаємо молодіжну мову минулих часів, а саме арго. Без знання минулого не можливо опанувати сучасне. Кожне покоління наукових дослідників шукає і знаходить в історії корисні думки, узагальнення, факти. Рухаючись уперед, наука не тільки створює нове, а й неминуче переоцінює старе, пережите.

Молодіжна мова, що відрізняється новизною та експресією, існує не одну сотню років, відзначається багатою історією й широкими можливостями в плані збагачення мови. О. Т. Горбач [1, с. 177] відмічає існування шкільного латинського арго в X ст. в Ірландії. Згадаємо вагантів у пору Середньовіччя, серед яких були й мандрівні школярі (студенти). Їх мова була особливою, не зрозумілою іншим [2, с. 114]. Також сприятливі умови для розвитку молодіжної мови в минулі століття спостерігалися серед солдатів і матросів, тобто в закритих співтовариствах.

Раніше, кілька століть тому, молоді люди в спілкуванні переважно використовували арго, щоб захиститися від сторонніх. У Франції злодійська мова під назвою *argot* з'явилася в XIV–XV ст. Ця назва з часом набула більш широкого значення: так стали називати також умовну мову різних категорій населення (акторів, жокеїв, спортсменів) та студентів. Наприклад, у XIX ст. існувало арго учбових закладів. Також серед носіїв арго в другій половині XIX ст. дослідники виділяють освічену молодь: художників, науковців, студентів. З кінця XIX ст. простежується розвиток нового мовного явища – «загального арго». Ця арготична лексика проникає в усне мовлення різних соціальних груп, зокрема – школярів та студентів.

В Англії серед школярів у XVIII–XIX ст. широко була поширена *тарабарщина* (безглуздя), що полягала в додаванні якогось складу на початку або в кінці кожного слова або навіть складу [4, р. 202–203].

У XIX ст. англійські студенти-медики використовували в спілкуванні між собою в присутності хворих таємну мову, утворену за допомогою перестановки звуків та змішування. Ця мова непримітна і бідна, відмічає Е. Партрідж (1954).

Дж. К. Хотген звертає увагу на існування таємних кентизмів і сленгізмів, зокрема в мові молоді. Виділяє способи втаємничення мови, які приймають участь у формуванні «таємних» кентизмів і сленгізмів: 1) іншомовні запозичення; 2) «джібберіш» – вставка приголосного; 3) «мерроускаінг», або «медична грецька мова “Medical Greek”»; 4) зіф (використовувався студентами Вінчестерського коледжу) – початкові приголосні замінювалися звукосполученням *wa*, а голосні в середині слова розривалися вставними приголосними *p* або *g*; 5) знаки таємної писемності, що використовувалися бродягами у своєму спілкуванні [3, р. 3, 28–29, 34–35, 41–43]. Науковець [3, р. 251–253] також пише про існування особливої мови – зворотного сленгу (*back slang* – таємна мова вуличних торговців Лондону), що не відзначався оригінальністю. Основний принцип такої мови – будова слів із заду наперед, перестановка складів, перекручення слів і т. ін. Цю мову сприймають підростаючі вуличні торговці харчовими товарами як особливий і постійний спосіб спілкування, користуються нею навіть дівчата. Наприклад: *yenep* – “penny”; *dab* – “bad”; *doog* – “good”; *mur* – “rum” та ін.

У Німеччині, за свідченням Ф. Клуге (1895), у другій половині XIX ст. залишалося ще і було широко відомо аргі німецького студентства – особливої соціальної групи, схильної до мандрівництва і бродяжництва.

Як свідчать лексикографічні й інші джерела, елементи й ознаки молодіжних соціальних діалектів помітні в українській мові вже в XVII–XVIII ст.: О. Горбач [1] фіксує серед соціолектів української мови в XVII–XIX ст. аргі шкільні, студентів-прошаків (бродячих студентів). Школярі вдавалися до різних способів засекречування своєї мови. Л. Ставицька в цей же період відмічає школярські, бурсацько-семінарські аргі [2, с. 346].

О. Горбач у праці «Аргі українських школярів і студентів» (1964–1966) докладно висвітлює історичні першовитоки соціолекту: «Школярське аргі належить до найраніших арготичних систем, засвідчених в українському письменстві окремими виразами ще в XVII ст. Їх виникнення пов'язане з постанням братських шкіл і бурс, які згодом перетворювалися переважно в духовні семінарії». Науковець із роману

А. Свидницького «Люборацькі» виділяє 110 арготизмів (лексикон слухачів Кам'янець-Подільської духовної семінарії), які стають об'єктом аналізу в студії «Арго українських школярів і студентів».

Багато яскравих бурсацьких арготизмів зустрічається в поемі І. П. Котляревського «Енеїда» (1798), а також у творах автора «Наталка Полтавка» (1819), «Москаль-чарівник» (1819) [2, с. 115–116].

О. Горбач (1964–1966) зазначає: «Елементи школярського аргона явні в літературно-писемних джерелах XVII–XVIII ст., які вміщують великодіні та різдвяні вірші-травесті учнів і мандрівних дяків-пиворізів, інтермедійні вставки».

Отже, існування з давніх-давен молодіжного аргона не випадково, бо його носії створювали нові слова та фрази, що часто змінюються, щоб підкреслити свій зв'язок із собою подібними та виділитися в окрему групу, забезпечити таємність, показати свою винятковість, ерудицію, розкутість.

Література:

1. Горбач О. Т. Арго в Україні. Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2006. 688 с.
2. Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. Київ : Критика, 2005. 464 с.
3. Hotten J. C. A dictionary of modern slang, cant and vulgar words, used at the present day in the streets of London. London : John Camden Hotten, Piccadilly, 1860. xvi, 300 p.
4. Partridge E. Slang to-day and yesterday. London : Routledge & Kegan Paul LTD, 1954. ix, 476 p.